

סיכום הכנס הבינ"ל הרביעי למודיעין

בתאריך 5 ביוני 2019 התקיים בגני התערוכה במקביל לתערוכת ISDEF הכנס הבינ"ל הרביעי למודיעין של המרכז למורשת המודיעין. הכנס עסק בסוגיות נבחרות בסדר היום המודיעיני והאסטרטגי של ישראל, כאשר מושבי הכנס התבססו על תוצרי המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין.

את האירוע פתח יו"ר המל"מ, תא"ל (מיל.) ד"ר צבי שטאובר, שהודה לנוכחים ולדוברים, הציג את מכוני המחקר במל"מ ואת פועלם ועמד על האתגרים הגוברים הניצבים בפני חוקרי המודיעין, תוך שהוא מדגיש כי אל לאתגרים אלה לרפות את ידי העושים במלאכה.

ראש אמ"ן האלוף תמיר היימן דן באתגרי העידן הנוכחי ובהשפעותיהם על אמ"ן וסקר את המגמות המרכזיות בהערכת המודיעין בזירה האזורית. ראש אמ"ן טען בתחילה כי תקופתנו מתאפיינת בהיותה "עידן של שיבוש", כאשר זו אינה טלטלה או התנגשות אידיאולוגיות, אלא טלטול מתמשך, שמועצם בגלל ההתפתחויות הטכנולוגיות והמהפכה הדיגיטלית. העידן הנוכחי מאפשר נגישות רצופה לכמות עצומה של מידע ולמגוון הולך וגדל של שחקנים, באופן שמאפשר להשפיע על ציבורים ומוביל לתופעת השיבוש העצמי (Self-disruption). לעידן השיבוש משמעויות רבות על המודיעין ועל תמונת המצב האסטרטגית.

לעידן השיבוש משמעויות רבות על עבודת המודיעין ועל גיבוש תמונת המצב האסטרטגית. לדבריו, שלוש המעצמות הגדולות משפיעות על סדר היום במזרח התיכון: ארה"ב עדיין המעצמה הדומיננטית, רוסיה מנצלת חיכוכים והעמקתם, וסין מקדמת את החזון של יצירת "דרך המשי של המאה ה-21" בגיבוי של עוצמה צבאית. הוא סקר את המגמות המרכזיות בהערכת המודיעין בזירה האזורית, ובעיקר באיראן, בסוריה, בלבנון ובזירה הפלסטינית.

לאחר דבריו של ראש אמ"ן, סקר ד"ר אולי היינז, לשעבר סגן יו"ר הסוכנות הבינ"ל לאנרגיה אטומית (סבא"א) את החידושים שסיפק ארכיון הגרעין האיראני. בין היתר, התייחס לחשיבות הגילויים המודיעיניים עבור סבא"א וציין כי בארכיון התגלו אזורים ואתרים שהיו חלק מתכנית הגרעין האיראנית ולא נחשפו לסבא"א עד לגילוי הארכיון.

בעקבות זאת, התקיים פאנל בנושא איראן והגרעין בהנחיית תא"ל (מיל.) אמנון סופרין, ובהשתתפות סא"ל (מיל.) מיכאל סגל וד"ר יוסי מנשרוף. במוקד הדיון עמדה השאלה כיצד יגיבו האיראנים ללחץ האמריקני וכיצד ינהגו בתום האולטימטום שהציבו לאירופים?

בהמשך הכנס, הציג תא"ל (מיל.) איתי ברון, לשעבר רח"ט המחקר באמ"ן, סקירה על אתגרי המודיעין בעידן של פוסט אמת ופייק ניוז. במוקד הסקירה עמדה הטענה כי הבעיות החדשות של המודיעין בבירור המציאות ובשימור מעמדו בתחום זה נובעות מרוח התקופה ומאפייניה ולא מאישיות זו או אחרת.

הפאנל הבא עסק במערכה על התודעה ומשמעויותיה עבור המודיעין בהנחיית תא"ל (מיל.) יוסי קופרוסר, ראש המכון לחקר המתודולוגיה, ובהשתתפות סא"ל (מיל.) אבירם הלוי, סמנכ"ל

לדיפלומטיה ציבורית במשה"ח נעם כץ, ד"ר ורה מיכלין-שפיר מ-INSS, ראש מערך ההסברה במשרד ראה"מ ירדן ותיקאי וד"ר חיים אסא מחברת "סייקן". הדוברים הציגו מאמרים שכתבו במסגרת הגיליון הרביעי של כתב העת מודיעין הלכה ומעשה של המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין, ולאחר מכן דנו בנושא האתיקה במאמצי ההשפעה.

הפאנל שלאחר מכן עסק במודיעין, ביג דאטה ו-AI בהנחיית סא"ל (מיל.) צחי דווידי, עמית מחקר במכון לחקר המתודולוגיה ובהשתתפות אל"מ (מיל.) דרור בן דוד מחברת "מטריקס", סא"ל (מיל.) עמי בראון וד"ר חיים אסא. במוקד הדיון עמדו מספר שאלות וביניהן מהן ההזדמנויות עבור המודיעין בעידן הביג דאטה? האם מדובר במהפכה או באבולוציה? מהם השינויים שעל קהילת המודיעין לעשות על מנת להתאים עצמה למהפכה? ומה קהילת המודיעין יכולה ללמוד מהסביבה האזרחית?

הפאנל האחרון עסק בקשרי חוץ מודיעיניים בהנחיית ד"ר אודי גולן ובהשתתפות חיים תומר, לשעבר ר' אגף המודיעין ור' אגף קש"ח מודיעיניים במוסד ואל"מ (מיל.) מיכאל לוינרד, לשעבר מפקד מש"ב באמ"ן ור' אגף שת"פ בינ"ל במערך הסייבר הלאומי. הפאנל דן בשינויים בתפקיד הקש"ח בעידן המידע, קשרים מודיעיניים בזירה המזרח תיכונית, שותפויות עם מדינות קטנות ומפתיעות ובמאפייני הקש"ח בתחום הסייבר.

בסיום הכנס, מנכ"ל המל"מ תא"ל (מיל.) דודו צור סיכם את האירוע, התייחס לפאנלים השונים, הודה למשתתפים ולדוברים, וציין כי המכון לחקר המתודולוגיה של המודיעין מאפשר בין היתר למרכז למורשת המודיעין להיות רלוונטי גם מול אנשי קהילת המודיעין הנוכחיים.